

לע"נ הרב יעקב יצחק בן ר' אברהם דוד ז"ל, ורעייתו מרת ברוריה בריינה בת ר' שלמה הכהן ע"ה

פרשת בהר

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר, דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתְתָּה

הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לָהּ". (ויקרא כה א-ב)

עריות ואיסורי עבודה זרה, שהם מצוות המיוחדות לטהרת האומה בכללותה, שיהיו ראויים לבוא למשכן ה', והבטיח להם שבזכות שמירת המצוות הללו ישכנו בארצם לבטח. ולבסוף ציוה על הכהנים, משרתי ה', שישמרו מטומאת מת, ולא יגשו לעבודת ה' בעלי מומים, והזהיר את ישראל על מועדי ה' ששמירתם הוא כבוד ישראל וכבוד ה', ועל הדלקת הנרות במשכן והנחת לחם הפנים תמיד. ומצוות אלו הצטוו משה רבינו מאהל מועד לאומרם לישראל, כמו שנאמר בתחילת הספר "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר", ואחרי שהשלים את כל הפרשות והמצוות הנוגעות לעניני המשכן וקדושתו, חזר משה רבינו לומר להם את שאר המצוות שהצטוו בהר סיני, שעד עתה לא לימדם לישראל, ולכן חזר וכתב כאן, לפני מצוות השמיטה, שהמצוות שיאמר עתה אינם שייכים למשכן ה' אלא הם המצוות הכלליות שהצטוו בהיותו בהר סיני בארבעים היום הראשונים, והם נאמרו לו כבר בהר סיני לאומרם לישראל (שאלה א).

שאלה: מה ענין שמיטה לענין הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, ומדוע דוקא במצוה זו כתבה התורה שנאמרה בהר סיני. תשובה: משה רבינו קיבל בהר סיני את כל המצוות, כלליהם ופרטיהם וקדוניהם, אך לא לימד אותם לישראל כולם בבת אחת, כי כאשר ירד מן ההר עם הלוחות הראשונים וראה את העגל והמחולות, שבר את הלוחות, והתעסק במשפטי החוטאים, ואחר כך בבקשת הסליחה והמחילה מה' לכל ישראל, וקבלת הלוחות השניות. והדבר הראשון שציוה אותם אחרי שסלח להם ה' היה מעשה המשכן, ואז נצטוו משה רבינו על עניני המשכן, והיינו הקרבנות, ומשיחת הכהנים, והזהרת שמירת הטהרה, ובכלל זה בעלי החיים המותרים באכילה, והזהירות מהדברים הטמאים שהנוגע בהם לא יכנס למקדש. וכן עניני קרבנות יולדת, ומצורע, וטומאת זב, שכל זה הוא מהאזהרות שלא יכנסו הטמאים למשכן ה', וכן עבודת יום הכפורים שהיא גם כן ממשפט המקדש וקדושתו. וכן ציוה שהרוצה לאכול בשר יביאהו אל פתח אהל מועד להקריבו שם. ואחר כך ציוה על ישראל להתרחק מאיסורי

"וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שִׁבְתָּ שְׁבַתוֹן וַיְהִי לְאָרֶץ שִׁבְתָּ לָהּ שְׁדָדָה לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר" (ויקרא כה ד) "וַיִּקְדְּשֶׁתֶם אֵת שְׁבַת

הַחַמִּישִׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לָכֶם" (ויקרא כה ו)

העולם, ובשביעת שבת ה' וינפש, ולכן מכונה השמיטה בלשון 'שבת הארץ', ונכתבה לשון 'שבת' שבע פעמים, לרמוז לשבע השמיטות שיש בכל יובל. אמנם היובל מרמז על מתן תורה, שניתנה ביום החמישים לצאת בני ישראל ממצרים, והיובל הוא בשנה החמישים. וכפי שבמתן תורה היה קול שופר, כך תוקעים בשופר בתחילת שנת היובל. וכיון שבמתן תורה ציוה ה' על משה "לִךְ אֶל הָעָם וְקִדְּשֶׁתֶם" כך נאמרה לשון קדושה בשנת היובל (שאלות ג, ד, ה)

שאלות: א. אם מצוות השמיטה והיובל הם ממין אחד ומטעם אחד, מדוע לגבי שמיטה כתבה התורה לשון 'שבת' שבע פעמים, ואילו לגבי יובל לא נאמרה לשון שבת אפילו פעם אחת. ב. מדוע בתחילת שנת היובל תקעו בשופר, ובשמיטה לא תקעו. ג. מדוע בשנת היובל נאמרה לשון 'קדושה', ואילו בשמיטה לא נאמרה לשון זו. תשובה: שני חסדים גדולים עשה ה' בעולמו, א. בריאת העולם, ב. נתינת התורה לישראל. וציוה ה' שינהגו ישראל בארצם בשני דברים המזכירים ורומזים לכך, השמיטה רומזת לששת ימי בריאת

ניתן לרכוש מגוון ספרי קודש מבוארים מבית 'שתי הלכות ביום': ני"ך מבואר, פלא יועץ בעריכה מחודשת, 'קדשונו במצוותיך' - תר"ג מצוות מבוארות, חוברות שמירת הלשון. לרכישה הכנסו לאתר 'שתי הלכות ביום', או כתבו לנו: sfarim@2halachot.org

ארגון 'שתי הלכות ביום' שולח מידי יום עשרות אלפי הודעות מייל המכילות תוכן תורני, בכ-40 מסלולי לימוד שונים, המתאימים לכל אחד ואחת. לפרטים והצטרפות הכנסו לאתר 'שתי הלכות ביום', או כתבו לנו: office@2halachot.org

"יֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לְכֶם וְשִׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבוּ. יֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תְּהִיָּה לְכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת זֵרְיָהּ. כִּי יֹבֵל הוּא קִדְשׁ תְּהִיָּה לְכֶם מִן הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ. בְּשַׁנַּת הַיֹּבֵל הַזֹּאת תִּשְׁבוּ אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ" (ויקרא כה י-יג)

לא תזרעו ולא תקצרו, ונוספה כאן לשון 'שנת החמישים שנה', לומר, שאף על פי שהשנה הקודמת היתה שמיטה, וגם בה לא זרעו ולא קצרו, גם בשנה זו לא תזרעו ולא תקצרו. ג. שיהיה היובל שנת קדש לכל הנחלות שישבו לאדוניהם, ועל זה נאמר "יובל היא קדש תהיה לכם מן השדה תאכלו את תבואתה", כלומר, שמחמת קדושתה יהיו כל גידוליה הפקר לכל, מחמת כן "בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחזתו", והיינו אל הקרקעות שנמכרו במשך השנים, ולכן כאן לא נאמר 'איש אל משפחתו', כי אין המדובר על חזרת העבד למשפחתו, אלא על חזרת הקרקע לבעליה (שאלות 1, 2)

שאלה: מדוע בפרשת היובל נאמר שלש פעמים לשון 'יובל היא תהיה להם', והיה די באחת מהם. מדוע נאמר פעמיים "ושבתם איש אל אחזתו", ו"תשובו איש אל אחזתו".
תשובה: בשנת היובל הצטוו ישראל בשלשה דברים, ועל כל אחד מציוויים אלו נאמרה לשון 'יובל היא תהיה לכם': א. הצטוו לשלוח את העבדים העבריים לחופשי, ועל כך נאמר "ויקראתם דרור בארץ לכל ישביה", ומה שנאמר בהמשך הפסוק "ושבתם איש אל אחזתו ואיש אל משפחתו תשובו" אין הכוונה שישבו לנחלת הקרקע, אלא שכל עבד עברי ישוב אל משפחתו ואחוזתו. ב. הצטוו שלא יזרעו ולא יקצרו, ועל זה נאמר "יובל היא שנת החמישים שנה תהיה לכם

"וְכִי תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר מֵעֲמִיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עֲמִיתְךָ אֶל תִּזְנוּ אִישׁ אֶת אַחִיו, בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֲרֵי הַיֹּבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי תְּבוּאֹת יִמְכַר לָּךְ" (ויקרא כה יד-טו)

כיון שמתחילה היתה המכירה לפי השנים הנותרות ליובל, והרי זה כאילו קנה ממנו את התבואות בלבד של שנים אלו, ואין כאן הונאה (שאלה ח).

שאלה: מדוע בתוך פרשת היובל באה מצות ההונאה, והרי זו מצוה בפני עצמה שאינה שייכת ליובל.
תשובה: כוונת התורה לומר שהקונה קרקע מחבירו, ובשנת היובל חוזרת הקרקע למוכר, אין לו להתרעם על כך ולחוש שהוננו אותו,

"וְעֲשִׂיתֶם אֶת חֻקֵי וְאֵת מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְיִשְׁבַּתֶּם עַל הָאָרֶץ לְבַטַּח. וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאָכַלְתֶּם לְשִׂבְעַ וְיִשְׁבַּתֶּם לְבַטַּח עֲלֶיהָ" (ויקרא כה יח-יט)

כדין: א. שבזכות זה לא יגלו מעל אדמתם על ידי אויבים, אלא ישבו בארצם ל בטח. ב. שבהיותם בארץ תתן להם הארץ פריה ויבולה, ולא יצטרכו ללכת לחוץ לארץ מחמת רעב לבקש להם מזון ומחיה, אלא ישבו בבטחון על אדמתם בלי מחסור (שאלה יא).

שאלה: מדוע נאמר פעמיים שישראל ישבו לבטח על אדמתם, "וישבתם על הארץ לבטח", "וישבתם לבטח עליה".
תשובה: הבטיחה כאן התורה שתי הבטחות לישראל כאשר יקיימו את התורה והמצוות כראוי, וישמרו את שנות השמיטה והיובל

